

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revue francouzské.*

Revue des troupes coloniales.

Čís. 185 (1927). (Vychází čtvrtletně).

Plk. Durand: Z činnosti 1. pl. senegalských střelců v Maroku. (Dokončení.) Operace v severním Maroku v r. 1925. Činnost jednotlivých částí pluku, jimž bylo svěřeno hájiti opevněné stanice Koumba a Bou-Halima a účast 1. a 3. roty při operaci na Bab-Taza.

Mjr. gšt. J. Charbonneau: Bitva pohraniční a bitva na Marně, jak je viděl velitel roty. (8. srpna — 15. září 1914). Studie pohybné války. 4. pokračování.

Rasy ve francouzské západní Africe. Výtah z raportu výpravy pplk. Mangina, 1910—1911. 9. pokračování.

Činnost osadních vojsk za války. (Vnější fronta — Východní

armáda.) Část III. Dokončení. Různé operace po uzavření příměří. Rozpuštění koloniálních divísí — po zhroucení fronty II. divise osadní pěchoty obsadila Dalmacii a jižní Uhry. Když byla rozpuštěna v březnu 1919, její části zesílily 17. divisi osadní pěchoty a 76. p. divisi, jež tvořily armádu v Uhrách. 17. divise obsadila prostor Temešvár—Arad—Segedín. Její oddíly přispěly platně k zavedení pořádku v obsazených místech při vypuknutí bolševické revoluce. Byla rozpuštěna 31. srpna 1919.

16. divise byla součástí dunajské armády. Zprvu byla rozmístěna v prostoru Alexandria—Svištov, později odeslána do Besarabie. Utvořila na Dněstru frontu v prostoru Bender proti pokusům rudých proniknouti do Besarabie, 1. června 1919 byly některé její jednotky rozpuštěny. Zbytek utvořil „Pochodový koloniální pluk“, jenž byl přidělen 30. p. divisi. Š.

b) Revues švýcarské.

*Schweizerische Monatschrift
für Offiziere aller Waffen.*

Ročník 39. Sešit 1.

„Grandson und Murten im Lichte der heutigen Truppenführung.“ Historická reminiscence na bitvy Švýcarů proti Karlu Smělému z konce 15. století. (Pokračování.)

„Die Wehrmacht der Schweiz und des Deutschen Reiches.“ Srovnávací studie švýcarské a říšskoněmecké armády po stránce organizační a právního postavení v státě.

Polní maršálek Theodor v. Gabriel: **„Aus dem grossen Krieg. Eine Frontberichtigung im Wippachtale.“** Velmi zajímavé vylíčení podniku býv. rakouské 48. pěší divise na italské frontě v úseku sošském jižně od řeky Vipavy, jímž byla v březnu r. 1917 provedena významná oprava tehdy nevýhodného průběhu rakouské posice v dotčeném úseku.

Colonel Lebaud. **„La situation de l'armée française à la fin de l'année 1926.“** Referát o průběhu parlamentního projednání budžetní otázky francouzské armády koncem roku 1926 ve spojení se zamýšlenou a různými návrhy připravovanou zásadní reorganizací francouzské branné moci.

„Die italienische Landmacht 1926.“
Sešit 2.

„Grandson und Murten im Lichte der heutigen Truppenführung.“ (Dokončení.)

„Die Wehrmacht der Schweiz und des Deutschen Reiches.“ (Pokračování.)

Pluk. v. v. Lebaud: **„Mes impressions de guerre.“** Výtahy z deníku plk. v. v. Lebauda z pobytu na frontě francouzsko-německé.

Generál Arnošt Horsetzky: **„Zum Durchbruche vom Tolmein 1917.“** Srovnávací studie ofensivního výpadu rakouské armády na frontě tyrolské v r. 1916 s ofensivou začatou podle plánů německého velení v úseku Tolmin-Kobarid-Fließ dne 24. října 1917.

„Rundschau.“ Referát o stavu finské armády v poměru k vojenské organizaci sovětského Ruska, uveřejněný v prosincovém čísle časopisu „Svensk Militär Tidskrift“.

Allgemeine Schweizerische Militärzeitung.

Ročník 73. (1927), čís. 3.

Plk. H. Züblin: **„Der heutige Stand der Abrüstungsfrage.“** Obsažný referát o vývoji posavadních odzbrojovacích konferencí, se zvláštním zřetelem na činnost a na usnesení speciál-

ních subkomisí, složených z vojenských expertů. Rozbor dosavadních sporných otázek zásadního rázu, na př:

- a) vycvičených záloh,
- b) rezervního válečného materiálu,
- c) otázky civilního letectva a jemu přiděleného personálu,
- d) vzájemné souvislosti odzbrojení pozemního, námořního i vzdušného,
- e) způsob omezení zbrojení na moři a
- f) otázka kontroly.

Po podrobném probrání jednotlivých sporných věcí činí autor z dosavadních výsledků pro svůj stát a jeho brannou moc tyto uzávěry:

Švýcarsko jako člen Svazu národů nemůže absolutně prováděti odzbrojení nebo zrestringování dnešního početního stavu branné moci, neboť je naopak londýnským usnesením z roku 1920 zavázáno k naprosté neutralitě a nedotknutelnosti svého území, již musí chrániti vydržováním armády. Proto, jak se věci dnes mají, je pro švýcarský stát heslem v otázce odzbrojení: vyčkati dalšího vývoje mezinárodních porad a neukvapovati se předčasnými odzbrojovacími návrhy.

Por. Hagenbuch: **„Über die Reorganisation der französischen Armee.“** Referát o novém návrhu reorganizace franc. armády, podaném jako předloha branného zákona armádní komise francouzské z 22. června 1926 pod předsednictvím plukovníka Fabryho, po němž je návrh též pojmenován.

Por. M. Richard: **„Über rationelle Marschtechnik.“** Další doplněk na thema parádního kroku švýcarské armády.

Por. G. Züblin: **„Zur Frage der Landesverteidigung.“** Námitky proti návrhu provedení obrany státu, kdyby jej nepřítel přepadl hraničními oddíly, v jichž zřizování vidí pisatel třístěmi tak jako tak poměrně malé armádní hotovosti, jež by před silným nepřátelským náporem nestačila krýt po delší dobu průběh vnitřní mobilisace a postup armádního celku do operačního území.

Npor. Rolf Zschokke: **„Armee und Film.“** Ve Švýcarsku je v poslední době předváděn film „Violantha“, v jehož ději dekorativně spolupůsobí jednotlivé zbraně švýcarské armády se svolením vojenské správy. Autor článku protestuje proti používání vojenského komparsu pro natáčení filmů, jež při předvádění naplňují kina, a vidí v této okolnosti zlehčování armády a jejího seriosního úkolu.

Čís. 4.

Plk. div. Roost: **„Felddienst.“**

Poznámky k schválení nového slu-

žebního předpisu „Polní řád pro švýcarskou armádu“. Švýcarská milice neměla dosud souborného předpisu tohoto druhu a její výcvik řídil se jen řadou instrukcí, pokynů a předpisů. Nynější vydání je zpracováno na základě válečných zkušeností, čerpaných hlavně z pramenů francouzských a německých.

Předpis se skládá z devíti částí;

1. Říšská obrana (zvláštní charakter a podstata švýcarské obrany se zvláštním zřetelem na součinnost národa s armádou).

2. Bojové prostředky (ocenění kvality jednotek pro boj, zároveň organizační složení armády se specializováním okolo hlavních zbraní — pěchoty a dělostřelectva; boj plynem a ochrana proti plynům, obrana proti útočným vozům, použití letectva, ochrana a obrana proti letcům).

3. Vedení (osobnost velitelova, jeho vliv na podřízené, rozhodování v bojových okamžicích, vydávání rozkazů, stanoviště velitele za různých fází boje, zároveň zásady zpravodajské služby, spojení, a dodávání zpráv a rozkazů).

Podrobné instrukce v oborech naposled uvedených podávají části 4—6, t. j.

4. Pochod a ubytování.

5. Výzvědná služba.

6. Zajištění.

7. Útok.

8. Obrana.

9. Ústup.

(Podstata moderního vedení útoku obrany s využitím veškerých palebných prostředků za rozčlenění hloubkového i šířkového. Součinnost pohybu a palby. Instrukce, podávané se zřetelem na dosavadní vlastní bojové prostředky.)

Autor zakončuje referát o nově vydaném služebním předpisu poznámkou, že instrukce v něm obsažené nemají být považovány za jakýsi druh kuchářského receptu, jímž se třeba sledovat říditi, nýbrž že předpis je toliko báseň pro výcvik a vedení jednotek.

Kpt. Karel Brunner: „Die Verbindung zwischen Infanterie-Kompagnie und schweren Maschinengewehrzug im Kampfe.“

Ze boje pěchoty v součinnosti s těžkými kulomety postrádá autor velmi často řádného spojení mezi příslušnými veliteli. Tento nedostatek se nejvíce ukazuje tak v případě, že rota těžkých kulometů je za boje podřízena přímo veliteli praporu, ježto tento velitel má vlastní prostředky k udržení spojení, jako ponejvíce tehdy, je-li jednatel četa těžkých kulometů přidělen některé pěší jednotce. Autor připomíná pravidlo, platící v tomto případě, že se totiž u udržování spojení musí postarati příslušný velitel pěší roty, ježto velitel kulometné čety nedisponu-

je žádným zvláštním personálem, který byl k tomu účelu určen.

Plk. U. Wille: „Der Flieger in unserer Landesverteidigung.“

Přednáška konaná pro Spolek švýcarských leteckých důstojníků o úkolech domácího vojenského letectva v případě války.

Por. Waibel: „Supponiert“.

Bojová cvičení se provádějí jednak z materiálních nedostatků, jednak také proto, že se pravá situace vyskytne toliko za skutečné války, s mnohými suposicemi. Autor nabádá, aby se tohoto pojmu používalo při výcviku co možná nejméně, ježto vyžaduje od poddůstojníka a tím spíše od muže velké procento psychologické pohotovosti a představitivosti, jež však většině mužstva chybí. Zejména zrazuje od podnikání cvičení se supponováním nepřitelem a udává dále pomůcky, jichž třeba použití k omezení pojmu suposice.

Plpk. E. Ruf: „Motorisierung der Armee.“

(Výťah z přednášky, konané 16. ledna 1927 k shromáždění důstojnictva zásobovací služby v Luzernu.)

Všeobecné zmotorisování armád započalo již v druhé polovině světové války, kdy válčící státy hleděly nahraditi nedostatek potahů strojovou silou a získati rozhodující náskok využitím rychlosti a pohybu. Koncem války pokročila motorisace jmenovitě na západní frontě tak daleko, že se strojové technické bojové prostředky staly samostatným faktorem, speciální zbraní — útočnými vozy.

Švýcarsko je podobné jako jiné malé státy na tomto poli pozadu, což přičítá přednášející té okolnosti, že vyšší vedení armádní spoléhá většinou na výjimečnou konfiguraci terénu podél celých státních hranic, v níž nevidí pro tento nejmodernější bojový prostředek použití. Přes to však zdůrazňuje přednášející jeho význam i pro místní poměry a podává přehled o použití různých druhů pro různé úkoly, uvádí jak jsou zmotorisovány jiné armády (Německa, Anglie, Francie, Itálie, Ruska, Ameriky) a vrací se opět k rozboru zamýšleného použití motorových vozidel pro službu zásobovací i bojovou v domácím prostředí.

Por. Ernest Naef: „Les transports automobiles militaires et l'équipement pneumatique.“

„Zur Ausbildung der Gebirgstruppen.“ SP.

„Nationale Sammlung für die Olympischen Spiele 1928.“

Výzva k švýcarskému národu o finanční podporu k umožnění intenzivní účasti švýcarského dorostu při závodech o IX. Olympiádě.

„Die Abrüstungsfrage.“ Redakční poznámky a rozbor výsledků posledních porad vojenských expertů pro Svaz národů v otázce odzbrojení.

Kpt. gen. št. Primaulta: „Was kann das schweizerische Militärflugwesen leisten?“ Překlad přednášky.

Přednášející podal v úvodu přehled dnešního vojenského letectví, jehož působnost dělí na 3 skupiny:

- a) na bojové letectvo,
- b) na pozorovací letectvo a
- c) na dopravní nebo spojovací letectvo.

Po stručném vyličení zásadních znaků, funkce a významu činnosti jednotlivých skupin činí přednášející závěry, týkající se speciálně Švýcarska na poli letectví. Podle jeho názoru musí mít Švýcarsko především určitý počet bojového letectva s tendencí výhradně obrannou, jež by v budoucí válce, za níž bude ovládnutí vzduchu mít nejvýznamnější úlohu, bylo s to dobrým materiálem a bezvadně vycvičenou po-

sádkou, jejíž kvalita by musila být přísně přezkušována již při výběru nováčků, uhranění se vlastní silou asi 20–30 letkami proti sebe silnějšímu letectvu náporu nepřátelskému.

Por. Walter Höhn: „Zur Frage der Landesverteidigung.“

Replika k stejnojmennému článku z č. 18 časopisu.

„Société Suisse des Officiers. Comité Central.“

Oběžník čís. 19.

Výzva k jednotlivým odbočkám, aby přihlášily důstojníky, kteří by se chtěli zúčastnit pětiboje na IX. Olympiádě v Amsterdamu. Z přihlášených se budou vylosováni 2–3 důstojníci, aby zastupovali švýcarské barvy v tomto pořadí závodů:

- Střelba z pistole na figuru ve vzdálenosti 25 m,
- 300 m plavání volného stylu,
- gross country (závody v jízdě na koni),
- gross country závod v běhu asi na 4 km,
- šerm šavlí.

Npor. Renéš.

c) Revues polské.

Bellona.

Ročník IX., díl XXIV., sešit 1–3. (Dokončení.)

g) Bombardování bylo velmi ztíženo, neboť rudá armáda postupovala na široké frontě a byla velmi pohyblivá! To mělo za následek, že bombardování spojené se střelbou z kulometů musilo být prováděno iniciativou letců a leteckých velitelů! Účinek byl velmi dobrý, — zejména proti jezd. armádě Buděňného. Největší úspěch má bombardovací letectvo za ústupu rudé armády od Varšavy, kde každé objevení polského letce způsobilo největší paniku, zejména v řadách jezdeckta, dělostřelectva a trénu. Nejlépe se osvědčil letoun Breguet — s možností nákladu 50–150 kg pum, 500–2000 nábojů pro kulometry.

h) Velikou chybou bylo, že nebylo letectvem manévrováno za účelem soustředění činnosti. Čím méně letectva, tím důkladněji musí být jeho činnost promyšlena a nedostatek letounů nutno nahradit vhodným manévrem. Jednou z podmínek úspěchu manévru leteckými jednotkami na široké frontě je však pohyblivost jejich trénu a zařízení letišť. Úpravě letišť bylo vůbec věnováno málo pozornosti.

i) Zásobování a letecké parky. Malá pohyblivost parků, časté změny letišť, nejednotnost let. materiálu a tedy potřeba zvl. školeného personálu pro obsluhu a opravu jednotlivých typů — to vše mělo v zápětí značné poruchy v zásobování. Autor

volá oprávněně po normalizaci leteckého materiálu a velké pohyblivosti leteckých parků, jakožto jediné záruce úspěšné činnosti letectva za pohybné války. Přesuny nutno provádět toliko auty, železniční transporty trvají příliš dlouho (na př. při přesunu ze St. Konstantinova do Kijowa byla jedna letka přesunuta po autech a mohla o 15 dní dříve začít svou činnost než jiná letka, jež byla do Kijowa přepravována po železnici). Hlavně za ústupu možno letecký materiál zachránit jedině automobilovými převozy.

Mjr. gen. št. Praglowski: Smíšené samostatné oddíly. Na smíšené samostatné oddíly (skupiny) je pamatováno ve všech armádách, a to k dosažení pohyblivé jednotky s velikou palebnou silou, ale méně těžkopádné než norm. vyšší jednotky! Kdežto západní státy užívají za tím účelem různých dopravních prostředků (aut, cyklů, obrněných aut, tanků atd.), nutno na vých. evropském bojišti přihlížeti k chudé a nedokonalé komunikací sítí. Pěchotu třeba nahradit jezdectvem, palebnou silou lze si vhodně zajistit kulometnými prapory na selských povozech (6–7 lidí na 1 povoz), podle potřeby ještě dalším 1 praporem pěchoty taktéž na selských povozech!

Pozornosti zasluhuje také popis „bojů 12. p. pluku r. 1920“ od por. Stehlíka, jakožto pěkný příklad obrany na rozlehlé frontě proti jezdectvu.

Ze zpráv o armádách cizích států mohou nás zajímat některé úvahy o ruské armádě: snahy ruského dělostřelectva organisovati baterie po 3 dílech a úvahy velmi podrobné — o organisaci, o výzbroji a o taktice obrněných aut. Základní jednotkou obrněných aut jest oddíl složený z části bojové (3 čety po 3 obrněných autech) a z parku (2 osobní, 2 zdravotnická, 2 nákl. muniční, 2 nákl. techn., 1 nákl. pro nářadí a pojiťka, 1 nákl. pro dílnu, 2 nákl. benzínové, 1 autom. převozná kuchyně, 1 nákl. pro požívatiny a 1 nákl. proviantní i administrat.).

Samostatné čety bojové: 2 obrněná auta a 2 motocykly; dále 1 obrněné auto s 1 motocyklem a zálaha skládající se z 1 osobního auta, 2 menších nákl. aut a z 1 motocyklu.

Rozdělení jednotek obrněných aut: jezd. sbor — po 1 oddíl, jezd. divise asi též po 1 odd., sam. jezd. brig. 1—2 čety; arm. sbor — 1 oddíl.

Počet obrněných aut v rudé armádě: r. 1924 — 370 obrněných aut.

Druhy obrněných aut: angl. typ „Austin“, it. typ „Fiat“, mimo to „Renault“, „Benz“, „Harfords“ (na železnicích s 1 dělem) a snad: „Rolls Royce“. Sověty mají již své vlastní továrny na obrněná auta.

Rychlost: pochodová 15—20 km/hod.; bojová až 45 km/hod.

Pojiťka: hl. důraz kladen na vedení boje na osobní styk velitelů obrněných jednotek s veliteli zbraní s nimi společně pracujících; mezi obrněnými auty: běžci, rakety, praporky, sirény.

Co do taktiky obrněných aut nutno přiznati, že je velice moderní a velmi přizpůsobena válce slabých sil na rozlehlé frontě (mimo to boje proti povstalcům, proti nahodile organisovanému odboji atd.), t. j. útok využitím překvapení, iniciativa každého jednotlivce i osádky, sebeobětování osádky, když toho situace vyžaduje!

Zajímavá jest organisace lesní milice v Itálii (356 důst., 5.200 mužů) pro pohraniční službu v míru i za války.

Pozornosti zasluhuje také přehled zeměpisné literatury německé, francouzské, ruské, americké i anglické, stručný popis manévru něm. armády r. 1926, vyznívající v závěr, že by za války každý z poddůstojníků něm. armády mohl beze všeho plniti funkce důstojníka; projevila se snaha po motorisaci armády; zastírání prováděno využitím umělé mlhy; užívání masek, mázornujících tanky; celkový výcvik mužstva i důstojníků velmi dobrý a veskrze moderní.

Z časových novinek bude nás zajímat ustanovení „Obranné rady státu“ (Komitét Obrany Państwa). Předsedou je president republiky, členy: minist. předseda (zástupce presidenta), ministr vojenství, vnitra, zahraničních věcí a financí, jakož i generální inspektor armády! Jde-li v poradě rady o věc náležející do pravomoci některého z jiných ministrů, bude přibrán se stejnými právy jako stálí členové. Úkolem rady jest zkoumati všechny podmínky obrany státu a vypracovati směrnice pro mobilisaci. Gen. inspektor je hlav. referentem rady; rada nesmí provésti žádné rozhodnutí bez vyslechnutí názoru gen. inspektora. Usnesení rady nabývá moci rozkazu po schválení ministerské rady; je to ústavní formalita, neboť nepodá-li některý z ministrů své „veto“ v radě, nemůže je podati v radě ministerské. Celkem znamená toto usnesení opět vzrůst moci gen. inspektora armády, který se stává vlastně ve voj. věcech diktátorem! Centralisace moci, vložená na bedra schopného vůdce, jistě polské armádě jen poslouží.

Ročník X., díl XXV., sešit 1—3.

Gen. Simanskij: „Panika ve vojsku.“ Autor pokračuje ve svém tematě (panika v jednotlivých vojenských oddílech) líčením panik v oddílech francouzské armády: teritoriální formace gen. Amadea; bitva u Ypres (1914 77. p. pl., 6. jezdecká divise); 101. a 124. pluk v bitvě u Athe, Virton a j.

Studium paniky celých armád zastihyvali se nejdříve historikové sovětsí na podkladě zkušeností z války rusko-japonské, světové a sovětsko-polské. Panika armád nepovstává náhle jako panika jednotlivých oddílů, nýbrž poznenáhlu, a to za ústupu, jehož ústupové směry jsou ohrožovány manévry nepřítele. Velmi pěkně líčí autor vznik paniky. Zprvu ústup po porážce; tréný ustupují více méně překotně, čímž nastane nedostatek výživy osob i koní. Manévry nepřítele namířené proti komunikacím mají u poraženého za následek dlouhé unavující pochody. Bojová schopnost ustupujícího klesá, kázeň povoluje, velitelsví ztrácí spojení se svými jednotkami, nedostatkem výživy koní ponechávají se tréný nepříteli; vojsko hledí se živiti místními zdroji nepravidelným způsobem (drancování) a opouští iniciativně předepsané ústupové osy (poškození přechodů, strach před zajetím atd.); nastane chvatné křížování neb ucpání několika ústupových komunikací atd. Toť prostředí, v němž se rodí panika armády: velitelé nemohou velet i panika jednotlivých oddílů zachvátí brzo celou armádu. Jako příklady uvádí autor rakouskou armádu 1866 u Králové

Hradce, ústup ruské armády po bitvě u Mukdenu 1905, ústup 5. francouzské armády z Belgie r. 1914, ústup 16. sovětské armády od Varšavy (1920), ústup gen. Rennenkampa z Vých. Pruska r. 1914, ústup pruské armády po bitvě u Jeny r. 1806, ústup francouzské armády po bitvě u Waterloo r. 1815 atd. Prostá recenze může jen upozorniti na různé tyto epizody, které autor obšírně vysvětluje s hlediska svých úvah o panice; zejména popis paniky po bitvě u Jeny skýtá nám obraz ojedinělé, největší a nejdéle trvající paniky, jež se rozšířila na nejrozsáhlejších poměrně prostoru. Proti tomu ústup ruské armády od Mukdenu jest jakýsi typ nejčastěji se vyskytující paniky armád. Psychologicky velmi zajímavá jest zmínka o panice zvířat (koní) a o jejím vlivu na lidi, t. j. o přechodu v paniku smíšenou (lidí i koní). Jako příklad paniky koní uvádí autor: 1854 v krymské válce vypukla panika koní u jednoho francouzského pluku; pluk musil po několik dní, než byli koně

schytáni — táhnouti pěšky. 1871 vypukla panika u pruského pluku kyrysníků: koně jedné eskadrony se ulekli a strhli s sebou všech 900 koní pluku; jednotliví koně byli schytáni ve vzdálenosti až 120 mil. Při této panice bylo viděti, že všech 900 koní bylo „vedeno“ silným, neobyčejně vzrostlým zvířetem. Valná většina byla schytána signálem na „krmení“.

Typický příklad smíšené paniky je panika 9. husarského pluku pruského u Gravelotte r. 1870 (7.30 h. večer 18. srpna). Jedna eskadrona ustupovala klusem po silnici. Pod nepřátelskou palbou stával se ruch stále silnější, až konečně přešel v cval; poděšení koně přešli v trysk, jezdci ztratili nadvládu a v svém trysku „sbírali“ veškeré koňstvo, které potkali. Služi poznamenati, že teprve, když již nemohli ani jezdeck ani koně cválati, přechájející jednotky se zastavily; jezdci rozšiřovali — bez důvodu — zprávy: jsme rozprášení!

Štkpt. gen. št. Polívka.
(Pokračování přístě.)

LITERÁRNÍ PŘEHLED

L'instruction provisoire technique sur le camouflage. Paris 1927. (Charles-Lavauzelle.) Za 5 fr.

Letos byl vydán francouzský předpis o zastírání. Obsahuje na 79 stranách všeobecné úvahy o zastírání, poznatky nutné k provedení zastíracích prací, popis zastíracích prostředků, způsob provedení a organizaci služby zastírání.

Zastírání definuje umění, jak uchrániti vojenské oddíly, materiál a objekty před nepřátelským pozorováním neb aspoň jak je ztížit.

Pozorování se provádí přímým viděním, studiem leteckých snímků nebo nasloucháním; rozlišuje se pozorování se země, pak svislé s letounu a šikmé s balonu.

Zastírání umožňuje vyhnouti se ztrátám tím, že nepřítel nepozná naše rozložení; připoutává klamnými stavbami palbu na nepravá místa a udržuje v tajnosti úmysl velitele a jeho přípravy.

Dále uvádí předpis rozsah a možnosti zastírání a vypočítává zastírací prostředky přírodní (větvě, tráva, rákos atd.), a prostředky umělé (raffie, tkaniva, síť a mřížoviny s hadříky, kokosové síť, malbu atd.). Znovu upozorňuje na důležitost zastíracích prací tím, že nedají nahlédnouti nepříteli do naší situace a našeho úmyslu, zdůrazňuje nutnost sestavení zastíracího plánu jako části operačního rozkazu.

Předpis dělí zastírací práce na běžné, prováděné většinou prostředky přírodními všemi zbraněmi, a na práce zvláštní, které provádí ženijní vojsko.

V kapitole o optických poznatcích, jejichž znalost je nutná k provádění zastírání, se pojednává o tvaru, o sílu, o barvě a o jejich reprodukci na fotografickou desku; končí závěrem, že zastírání je více otázkou tvaru než otázkou barvy. Stíny vržené jsou zrádce zastírání, jim je třeba věnovati nejvíce pozornosti.

Další kapitola je věnována popisu zastíracího materiálu. Předpis doporučuje užívati přírodního materiálu, jako trávy, rákosu, janovce (kručinky) a větví. Pro zastírání na ustálené frontě je výhodné zasívatí žito, a to nejméně 1 kg na 100 m². Je-li k zasetí nedostatek přírodního hnojiva, užívá se hnoje chemického, který je normován v balících po 110 g. Tato dávka se rozpustí v 50 l vody a tímto roztokem se stejnoměrně pokropí 100 m² před zasetím.

Jako umělý zastírací materiál uvádí předpis raffii, drátěné síť s hadříky, s travou a s listím a síť kokosové. Kostry pro síť tvoří tyče s železnou hvězdici a systémy drátů a provazů s rozpěrkami.

Zvláštní článek je věnován plachtám. — Předpis rozeznává plachty ochranné, které nutno zastírat, aby je nebylo viděti, a plachty, které jsou výhradním prostředkem zastíracím.

Stanové plachty je již z dálky ve dne vidět a zůstanou viditelnými i za jasných nocí. Rychle zbledají, protože barva na světle vyvradne. Malba má tu nevýhodu, že nepřipouští novou impregnaci, a proto propouští tyto plachty později vodu.

Zastírací plachty jsou z juty a předpis je dělí na těžké, které mají 45 až 50 vláken na dm^2 , a na lehké s 28 až 32 vlákny na dm^2 po délce a šířce. U těžkých jutových plachet žádá předpis obarvení odolávající přírodním vlivům a ohnivzdornost. Není třeba se starat o nepromokavost, která je nutná jen u plachet ochranných. Olejová malba odolává sice nepohodě, činí však plachty zápalnými a již proto jí nesmí být užito. Mimo to odráží olejová malba za určitého osvětlení světlo, takže se objeví na leteckých snímcích vždy šedivá, a liší se značně od okolního terénu. Předpis doporučuje malbu s pojídlem kaseinovým, tak zvaným chemickým chromalinem nebo srovinou. Plachty s tímto nátěrem a plachty zbarvené mořením možno apretovati ještě na ohnivzdornost.

Předpis však uvádí, že se i tyto plachty jeví přece velmi často jako zmatelné skvrny na leteckých snímcích, zvláště jsou-li pravoúhlé. Zchátrání malby na plachtách nastane dosti rychle, opravu provede ženijní služba. Je zbytečné zpestřovati plachtoviny kresbami; stačí, mají-li neutrální tón, který harmonuje s okolní půdou.

Všechny těžké plachty jsou nevýhodné proto, že jsou neprůsvitné. Ti, kdo pod nimi pracují, jsou nuceni je často nadzvihnouti a mohou tím přivést zastírání v niveč.

Léhké juchtové plachty jsou průsvitné a užívá se jich hlavně k zdvojení sítí a mřížovin a jako závěsů k otvorům pozorovatelů. Pro masky na cestách se valně nehodí, protože se rychle trhají. Použití jich k tomu účelu je obtížné a proto je nutno používatí jich co nejméně nebo jich vůbec nepoužívatí.

O zamlžování předpis nemluví. Buď to obsah zvláštní instrukce, která se připravuje.

V kapitole o různostech uvádí předpis malované siluety v přirozené velikosti, malované plátěné pláště s kapucí a s rukavicemi, masku znázorňující granátovou jámu, klamně zdívo a dekorace na rámu.

Maskovací pláště konají, jak praví předpis, výbornou službu na krátké vzdálenosti. Činí muže nehybně ležícího na 50 kroků téměř neviditelným. Na velké vzdálenosti nemají významu. Letec pozorovatel nerozpozná s výšky 1000 m skupiny lidí, jsou-li nehybní. Ani pozemní pozorovatel, i když jest

ozbrojen nejlepšími optickými přístroji, jich nepozoruje na uvedenou vzdálenost ve všech detailech, leda za velmi příznivého osvětlení. Předpis doporučuje tyto pláště k podnikům prováděným v samé blízkosti nepřítele, jako při přepadeních, při opravě telefonních linek, při pozorování na krátkou vzdálenost atd. Náčrt těchto plášťů v předpise není. Bílé pláště konají touž službu za sněhu.

V další kapitole je popsán způsob, jak provádětí zastírací práce za pohybu, v dočasné obraně a na ustálené frontě.

Pozorovatelný, vozy, přechody přes řeky jsou objekty k zastírání za pohybu. Klade se největší důraz na kázeň, hlavně pochodovou.

V dočasné obraně se zastírají silnice, cesty a železnice prostředky přírodními. O použití umělých zastíracích prostředků dělostřelectva bude vydán zvláštní předpis.

Na ustálené frontě se provádějí mimo uvedené zastírání též objekty klamně, jako klamně zákopy, klamně úkryty a baterie. Dále je předepsáno zastírání zařízení granátové jámy, střelný, vchody do štolových úkrytů, opevnovací úseky a baterie. Pokud jde o baterie, nutno se vyhnouti pravidelnosti rozestavení, vyšlapání cest, různě zbarveným vykopávkám, skvrnám před ústím hlavní, kouři a záblesků. Mluví se tu též o zastírání telefonních linek, hangárů, skladů a vojenských táborů.

Zvláštní kapitola je věnována normovaným obrněným pozorovatelnám pro pěchotu a dělostřelectvo. Mají tvar jakési strážní budky, a to hranolový nebo cylindrický a vstupují se do zákopů. Pak jsou pozorovatelný v nepravém stromě dostatečného průměru a pozorovatelný skládací na železných věžích. Periskopy jsou umístěny v provrtaných stromech, které jsou upevněny v zákopě.

Předposlední kapitola mluví o organizaci zastírací služby. Rozeznává práce, připadající všem zbraním, a práce, jež připadají specialistům.

Vojska všech zbraní musí umětí užívatí jednoduchých zastíracích prostředků pro vlastní účely. Právě tyto práce jsou nejčastější a nejdůležitější, opírají se o metodické užití prostředků přírodních, kterým musí býti dána vždy přednost před prostředky umělými. Toliko dělostřelectvo použije umělých prostředků, které jsou mu organizací přiděleny.

Specialisté používají umělých zastíracích prostředků a stavějí obrněné pozorovatelný. Personál je přičleněn k armádnímu ženijnímu parku. Pomocné pracovníky musí dodávatí ty

vyšší jednotky, pro něž se tyto zastírací práce provádějí. V štábu velitele ženijních vojsk armády jsou otázky zastírání svěřeny zvláštním důstojníkům. Ženijní služba užívá speciálního personálu pro výrobu a pro udržování umělých zastíracích prostředků, jakož i pro výzkum všech otázek malování, barvení a ohnivzdorné apretury.

Jenem dělostřelectvo a tankové oddíly jsou organizačně dotovány zastíracím materiálem, jako sítěmi, kolíky, dráty a provazy, tyčemi s železnými hvězdicemi a zastíracími plátny. Výši dotace určují ministerské výnosy.

Umělý zastírací materiál se vyrábí ve zvláštních dílnách, řízených ženijní službou. Materiál se ukládá v armádních ženijních skladech. Ženijní služba doplňuje zastírací materiál dělostřelectvu a tanků.

Poslední kapitola pojednává o instrukční metodě. Zastírací výcvik ma oboznámiti vojska s prostředky, jichž třeba užití, abychom se nejlepším způsobem a za všech okolností vymkli nepřátelskému pozorování. Výcvik obsa-

huje: výcvik teoretický, praktické práce a aplikační cvičení. Teoretický výcvik se doplňuje studiem zvětšených leteckých snímků a předváděním kinematografických projekcí. Z nich se pochopí důležitost zastírání a zachování rozkazů o používání stezek, cest a skrytů.

Praktické práce se provádějí ze začátku bez uvážení taktické situace. Cvičí se technické prvky, jako vázání proutí, obložení drátěných sítí, zastírání zákopových elementů, vstupů a strílén, stanovišť kulometů, skladišť, telefonních linek. Dále výroba masek k zastírání cest, stezek, mostů, konstrukce klamných bojových stanovišť.

Při aplikačním cvičení, jež nutno konati během manévru, žádá předpis, aby bylo pečlivě využito terénu a stínu, mimo to znalost předpisů a hlavně kázeň. Ovšem že za manévru vzhledem na čas a polní škody nutno se často spokojiti pouhým vytyčením zastírací práce kolíky, za opevňovacích prací se provádí zastírání skutečně. Kontrola letcem je nutná. Npor. J. Souhrada.

Oprava.

„V čísle 8-9 (srpen-září) ročníku VIII. (1927), str. 403. Vojenských Rozhledů uveřejněny byly „Vzpomínky účastníků bitvy u Zborova“. Na prvním místě byl uveden článek nadepsaný mým jménem jako jménem autora.

Prohlašuji, že jsem uvedený článek nepsal a nikdo mně jeho obsah ani na vědomí, ani k opravě, ani k schválení nepředložil.“

Gen. Číla, velitel 8. pěší brigády.

* * *

Poznamenávám k tomuto prohlášení gen. Číly, že rukopis jeho interview byl mi zapůjčen drem Kudelou jako informační pomůcka při psaní mé publikace o Zborovu. Podle sdělení dra Kudely je to přepis stenograficky jím zachyceného vypravování z července 1926. Pro krátkost času před zborovskými oslavami neměl jsem možnosti dohodnouti se s gen. Čílou o stilistické úpravě jeho rozmluvy. Nedopatřením ponechán byl neautorisovaný interview i pro následující dvojčíslo V. R. a nemohl býti již vypuštěn z technických důvodů. Gen. Číla slíbil napsati o historii své rotě u Zborova podrobný článek, čímž eventuální nesrovnalosti interview budou uvedeny na pravou míru.

Frant. Syříště.

Opravy tiskových chyb.

I. V článku por. v. v. J. Tretjakova „Boje ruské armády 1914—17“, uveřejněném v 10. čísle VR., čti správně:

Str. 507 ř. 27 shora (styčný bod...) místo styčný bod...; ř. 12 zdola Rifles místo Rifkes; ř. 5 zdola Tebris místo Tabris.

Str. 509 ř. 1 zdola Baratovo místo Barotovo.

Str. 510 ř. 13 zdola 9. ledna místo 15. ledna.

Str. 512 ř. 24 shora 3. června místo 27. května.

Str. 513 ř. 11 shora 7. prosince místo 5. prosince.

V seznamu pramenů poslední řádek: Zajoněkovskij místo Zajoněvskij.

II. V článku plkl. Bruno Jaksche: Přezvědňý oddíl a divisní eskadrona, uveřejněném v 11. čísle, byl při tisku omylem na str. 580, ř. 5 zdola, pojat obraz č. 5 do statí B. Patří rovněž jako obr. 4 do statí A: „Systém průzkumu rakouského jezdeckta“ (k poslednímu jejímu odstavci).

Upozornění. Obsah tohoto ročníku i rejstřík k němu přiložen bude k 1. číslu ročníku IX.